

Vårdlokaler - Information till stöd för miljökontorens tillsyn.

December 2002
med rättelse oktober 2006

Innehåll

Bakgrund och syfte.	3
Vilka lokaler eller verksamheter gäller det?.. . . .	3
Gränsdragning mellan vård och boende.	4
Vilka driver verksamheterna?.. . . .	5
Vilka myndigheter har tillsyn?	5
Kort orientering om kommunernas hälso- och sjukvård.	6
Anmälningsskyldighet enligt miljöbalken.. . . .	7
Miljönämndens tillsyn.	8
Vårdlokaler i tillsynsregistret.	9
Prioriteringar i tillsynen.. . . .	9
Samverkan med andra myndigheter.	10
Vad ska granskas? Vilka krav ska ställas på lokaler och verksamheter?.	10
Genomförande av tillsynsbesök..	11
Mer information (rapporter, författningar, hemsidor, myndigheter m.m.)..	12

[Bilaga 1](#) : Förslag till förfrågan till andra myndigheter om vårdlokaler i kommunen

[Bilaga 2](#): Exempel på brev och frågeformulär

Rättelse oktober 2006 gäller familjedaghem i [stycke c](#) på sidan 4.
Dessutom har en del adressuppgifter och www-adresser uppdaterats.

Bakgrund och syfte

I Miljösamverkans verksamhetsplan 2001 fanns under delprojekt Inomhusmiljö angivet att det borde göras en enklare handledning till stöd för miljökontorens tillsyn av vårdlokaler.

Projektgrupp inomhusmiljö hann då inte med mer än inledande diskussioner om vad arbetet skulle omfatta, men i början av 2002 hade gruppen tillfälle att ta upp frågan igen och bl.a. träffa representanter för Socialstyrelsen centralt och regionalt.

Därefter kunde gruppen skissera vad en handledning borde omfatta, vilket resulterat i detta dokument. Vi väljer dock att benämna det "information till miljökontoren", inte "handledning", och markerar därmed att det är ett enklare och mindre komplett material än de handledningar som brukar tas fram inom Miljösamverkan.

Dokumentets syfte är att informera miljökontoren om tillsynsområdet vårdlokaler, bl.a. vilka slags verksamheter som berörs, vilka myndigheter som bedriver tillsyn på dessa enligt olika lagar, vad miljökontorens tillsynsansvar kan omfatta och hur prioriteringar för tillsyn kan göras.

Med stöd av den information som ges i dokumentet bör det vara möjligt att komma igång med tillsyn av vårdlokaler.

Länsstyrelsens erfarenhet, från kommunbesöken de senaste åren, är att tillsyn av dessa lokaler sker i mycket liten utsträckning, och att de ofta mer eller mindre saknas i miljökontorens tillsynsregister.

Arbetet med att sammanställa dokumentet har gjorts av projektledare Lasse Lind, i samråd med Miljösamverkans projektgrupp inomhusmiljö. Värdefull hjälp med uppgifter och faktagranskning har dessutom erhållits av Ralf Persson Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet i Göteborg samt från Länsstyrelsens socialenhet.

Vilka lokaler eller verksamheter gäller det?

Den kategoribeteckning som gäller enligt miljöbalken och återfinns i 38 och 45 §§ FMH (10) är lokaler för undervisning, vård och annat omhändertagande ¹.

Lokaler som räknas hit är anmälningspliktiga, och miljönämnden ska ägna dem särskild uppmärksamhet i sin tillsyn.

Vad för slags lokaler denna kategori kan omfatta anges i Socialstyrelsens båda publikationer SoS redovisar 1988:14 (5) och Anmälningspliktiga lokaler (6). Följande förteckning är från den nyare av dessa publikationer (6), här bara lätt redigerad vad avser layout och exempel, samt med några kommentarer strukna. Gruppindelningen a-h är oförändrad, men i grupp d har här "och psykiskt funktionshindrade" lagts till.

a Lokaler för undervisning

T.ex. den obligatoriska skolan (grundskolan), gymnasier, högskolor, folkhögskolor, internatskolor, kurslokaler, elevhem.

---

¹ Övriga kategorier som berörs av dessa paragrafer behandlas inte i detta dokument (de anmälningspliktiga - hotell, pensionat etc, -idrottsanläggningar, campinganläggningar, badanläggningar etc, -lokaler för hygienisk behandling, andra som ska ägnas särskild uppmärksamhet: - bostäder, - samlingslokaler, - lokaler för förvaring av djur)

- b Lokaler som används för lägerverksamhet
T.ex. *barnkolonier, konfirmationsläger, idrotts- och ridläger* kan betraktas som undervisningslokaler.
- c Lokaler för barnomsorg
T.ex. *förskolor, fritidshem* och *öppna förskolor*. Verksamheter för omsorg eller vård i bostäder t.ex. *familjedaghem omfattas dock inte av anmälningsplikt*².
- d Lokaler för service och omvårdnad för äldre och psykiskt funktionshindrade
Det kan vara sådana särskilda boendeformer för äldre människor som t.ex. *sjukhem, ålderdomshem, servicehus* och *gruppboende* samt olika former av *korttidsboende*. Det kan också vara olika former av *dagverksamhet*.
- e Lokaler för vård eller boende enligt socialtjänsten
T.ex. *barn- och ungdomshem, behandlingshem för missbrukare, mödra- och spädbarnshem, ungdomsvårdsskolor* samt olika *öppenvårdsformer*.
- f Lokaler för boende/daglig verksamhet för människor med funktionshinder
Det kan vara bostäder med särskild service t.ex. *gruppboende* eller *servicebostäder, korttidshem* samt *lokaler för daglig verksamhet* som avses i lag om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS).
Det kan också vara bostäder med *särskild service för funktionshindrade enligt socialtjänstlagen*.
- g Lokaler för annat omhändertagande
T.ex. *polisarrest, häkte* och *kriminalvårdsanstalt*.
- h Lokaler för hälso- och sjukvård, tandvård och liknande
T.ex. *läkar- och tandläkarpraktiker, vårdcentraler* och *sjukhus* av olika slag. Sjukgymnastik kan kanske också räknas hit³.

I SoS redovisar 1988:14 (5) ges i vissa fall fler exempel på verksamheter/lokaler, och det kan naturligtvis finnas ytterligare verksamheter eller andra benämningar på verksamheter under de olika grupperna, men ovanstående torde räcka som förklaring av vad som omfattas.

Med vårdlokaler avser vi i detta dokument allt som kan räknas till grupperna d - h.

Skolor och barnomsorg utesluts här, och de har ju också särskilt uppmärksammats tidigare i Miljösamverkan se (1) och (2) i litteraturlistan.

Gränsdragning mellan vård och boende

Eftersom miljönämnden ska ägna särskild uppmärksamhet i tillsynen åt såväl vårdlokaler som bostäder kan det tyckas ointressant att bedöma om det handlar om vård eller boende.

När det gäller anmälningsplikten måste dock bedömningen göras, bostäder är inte anmälningspliktiga. Vi har inget facit här, bedömningen måste nog göras från fall till fall.

---

² Familjedaghem och liknande i bostäder omfattas inte av anmälningsplikten, men däremot ingår det i miljönämndens tillsynsansvar att ha tillsyn också över dessa. Eventuella gemensamma lokaler som särskilt inrättats för familjedaghemmens verksamhet bör däremot anses anmälningspliktiga. I ursprungliga utgåvan av detta dokument angavs felaktigt att familjedaghem omfattas av anmälningsplikten.

³ Sjukgymnastik har dock av Socialstyrelsen räknats till hygienisk behandling. Om miljönämnden i sin tillsyn betraktar sjukgymnastik som vårdlokal eller lokal för hygienisk behandling spelar ingen roll, samma regler gäller ju för båda kategorierna enligt 38 och 45 §§ FMH.

Men som ett exempel kan renodlat äldreboende, utan personal på plats som ger vård eller service utöver vad som t.ex. förekommer på ett hotell, knappast kallas vårdlokal. Det ska dock anmärkas att sådant äldreboende är ovanligt numera, i allmänhet handlar det om boende med vårdbehov.

Också när det gäller tillsyn bör viss åtskillnad göras. Rutinmässig tillsyn innebär knappast att man går in i enskilda bostäder utan de boendes önskan eller medgivande. På en verksamhet som kan räknas som vårdlokal, t.ex. ett servicehus för äldre, bör man därför inte utan särskilda skäl inspektera de enskilda bostäder/lägenheter som finns där, om det handlar om bostäder där de boende har eget kontrakt. På denna typ av boenden finns dock gemensamhetslokaler, ibland kök och personalutrymmen m.m. som kan inspekteras.

På många vårdhem m.m. har man inte egna hyreskontrakt, och det kan där också förekomma flerbäddsrum. Sådana rum bör betraktas som en del av vårdlokalen och inte som enskilda bostäder. I sådana fall förekommer det också att man delar på toalett och dusch, utrymmen som då kan vara angelägna att inspektera.

Vilka driver verksamheterna?

De här aktuella verksamheterna kan vara statliga, regionala (landstinget), kommunala eller drivas av privata företag, stiftelser eller organisationer.

Även när de inte drivs av stat, region/landsting eller kommun kan de drivas på uppdrag av dessa, men helt fristående privat verksamhet förekommer givetvis också.

Vilka myndigheter har tillsyn?

Kommunens miljönämnd (eller motsvarande) har tillsynsansvar enligt miljöbalken (9) på alla slags vårdlokaler. Miljönämnden har också tillsyn enligt livsmedelslagen (14) och ofta även enligt tobakslagen (13). Se vidare Miljönämndens tillsyn nedan.

På samma verksamheter har andra myndigheter tillsyn enligt andra lagar. Det gäller främst följande:

Arbetsmiljöverket (AV)

Arbetsmiljöverkets tillsyn grundas främst på arbetsmiljölagen(19). Därtill finns vissa uppgifter enligt arbetstidslag, tobakslag och miljöbalken (vissa frågor rörande hantering av genetiskt modifierade organismer och bekämpningsmedel). Vad gäller vård bedrivs alltså tillsyn avseende personalens arbetsmiljö (när det gäller skolor omfattas också elevernas arbetsmiljö). AV har befogenheter att meddela vitesförelägganden och förbud. Tillsynen bedrivs i stor utsträckning systemtillsynsriktat med intervjuer av olika personalgrupper. Inom vården har psykosociala faktorer stort utrymme i tillsynen.

Socialstyrelsens regionala tillsynsenheter (RT-enheter). Den RT-enhet som svarar för vårt län finns i Göteborg.

RT-enheten utövar tillsyn av både hälso- och sjukvårdsverksamheten och hälso- och sjukvårdspersonalen (legitimerad personal och sådan som arbetar/biträder med hälso- och sjukvårdsinsatser på uppdrag av en legitimerad).

Tillsynens befogenheter regleras i lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (17). Här återfinns både krav på verksamheter, hälso- och sjukvårdspersonal, Socialstyrelsens befogenheter och Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnds befogenheter.

Vad som är att betrakta som hälso- och sjukvårdsverksamhet regleras i hälso- och sjukvårdslagen, HSL, (18) och exempel på det som RT-enheten har tillsyn över är sjukhus, vårdcentraler, tandvård, privatläkarpraktiker, skolhälsovård, sjukgymnastik m.m. Alternativmedicin och liknande omfattas inte.

Om brister vad gäller personalen upptäcks kan anmälan göras till hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd. I övrigt har man befogenheter att meddela vitesföreläggande och att stänga verksamheter.

Länsstyrelsens socialenhet (här förkortat **LstSoc**).

LstSoc:s tillsyn avser vård, boende och omsorg som bedrivs enligt socialtjänstlagen, SoL (16) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS (15). Som exempel kan nämnas särskilda boenden för äldre och funktionshindrade, enskild tillståndspliktig verksamhet som hem för vård eller boende, korttidsvård och olika dagverksamheter.

LstSoc har befogenheter att ge föreläggande och att stänga verksamheter.

LstSoc samarbetar med RT-enheten. Bl.a. är det ganska vanligt att det i verksamheter som står under LstSoc:s tillsyn förekommer sjukvård som RT-enheten har tillsyn över.

Kommunens socialnämnd (eller motsvarande, t.ex. vård- och omsorgsnämnd)

har löpande tillsyn över enskilda tillståndspliktiga verksamheter som inte drivs av kommunen (också LstSoc har tillsyn över dessa). Socialnämnden är därutöver verksamhetsutövare eller beställare för vissa verksamheter (t.ex. vårdhem) och arbetar dessutom på olika sätt för att bereda klienter plats eller behandling på olika institutioner m.m. Socialnämnden har därmed god kännedom om många slags vårdlokaler i kommunen. Socialnämnden kan också ha tillsyn enligt tobakslagen.

Kriminalvårdsstyrelsen utövar tillsynen över kriminalvården. Om det där bedrivs hälso- och sjukvård har RT-enheten tillsyn över hälso- och sjukvården och dess personal.

Statens Insitutionsstyrelse (SiS) har ett eget tillsynsansvar över SiS verksamhet. Om det där bedrivs hälso- och sjukvård har RT-enheten tillsyn över hälso- och sjukvården och dess personal.

Kort orientering om kommunernas hälso- och sjukvård

Varje kommun ska enligt 18 § HSL (18) erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som bor i en sådan boendeform eller bostad (särskilt boende, SÄBO) som avses i 20 § andra stycket och 21 § tredje stycket SoL (16). Ansvaret avser hälso- och sjukvård i särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor med behov av särskilt stöd, bl.a. ålderdomshem, servicehus, gruppboende och sjukhem. Ansvaret innefattar också hälso- och sjukvård i bostäder med särskild service för funktionshindrade i alla åldrar som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring. Kommunen ska även erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som vistas i dagverksamhet som omfattas av 10 § SoL och som ska underlätta för den enskilde att bo hemma och ha kontakter med andra.

En kommun kan också svara för att de som vistas i kommunen erbjuds hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård). Efter överenskommelse med en kommun inom landstinget och medgivande av regeringen får landstinget överlåta skyldigheten att erbjuda sådan

hemsjukvård till kommunen. En sådan överenskommelse har gjorts i vårt län mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna.

Varje kommun ska enligt 18 a § HSL (18) även erbjuda habilitering, rehabilitering och hjälpmedel för funktionshindrade i samband med sådan hälso- och sjukvård som omfattas av kommunens vårdansvar.

Se också informationen om medicinskt ansvarig sköterska, MAS, på sid 14.

I kommunernas hälso- och sjukvård ingår inte sådan vård — somatisk och psykiatrisk vård — som meddelas av läkare, se 18 § fjärde stycket HSL (18). Detta åligger fortfarande Västra Götalandsregionen i vårt län.

Anmälningssplikt enligt miljöbalken

Alla de slags lokaler som angetts under avsnittet “Vilka lokaler eller verksamheter gäller det?” ovan är anmälningsspliktiga enligt 38 § FMH (10).

Anmälningsspliktens syfte och innebörd. Huvudsakligen sammanfattat från (6).

Syftet med anmälningssplikten är att miljönämnden ska få möjlighet att lämna råd och i vissa fall avstyra att en lokal tas i bruk för en verksamhet som den inte är utformad eller lämpad för. Genom anmälan får man också tidigt kännedom om nya tillsynsobjekt.

Anmälan är av karaktären förstagångsanmälan och ska göras innan en lokal tas i bruk. Anmälningssplikten gäller inte lokaler som togs i bruk innan miljöbalken infördes (1999) ⁴. Det finns inget krav på anmälan vid överlåtelse.

Det finns inget generellt krav på att anmälan ska göras vid ändring av befintlig verksamhet. Men:

- om en ny slags verksamhet startas i en redan anmäld lokal, innebär det i regel anmälningssplikt.
- tillbyggnad kan också innebära krav på anmälan innan lokalen tas i bruk.

Sjukhus som ska tillståndsprövas eller anmälas som miljöfarlig verksamhet enligt bilagan till FMH behöver inte samtidigt anmälas enligt 38 § FMH ⁵. I dessa fall får tillsynsmyndigheten kännedom om nya objekt på annat sätt och om det finns skäl kan även hälsoskyddsaspekter påpekas (ventilation, städbarhet etc.).

När ska anmälan lämnas in?

Det finns inget formellt krav på när anmälan ska vara inlämnad, bara att det ska göras innan lokalen tas i bruk. Anmälan bör dock göras sex veckor innan dess ⁶.

---

⁴ Det finns alltså ingen motsvarighet till bestämmelserna som gäller för äldre miljöfarliga s.k. C-verksamheter, som ska anmälas senast 2002-12-31.

⁵ Anmälningsspliktiga lokaler (6) nämner visserligen bara anmälningsspliktiga sjukhus, men detsamma bör gälla för tillståndspliktiga.

⁶ För anmälan som rör miljöfarliga verksamheter krävs att anmälan görs sex veckor i förväg (NFS 2000:14). I Operativ tillsyn (7) anges att sex veckor även i andra sammanhang kan vara en lämplig tid för anmälningsärenden, exempelvis anmälningar enligt 38 § FMH.

Handläggning av anmälan

tas inte närmare upp i detta dokument. Se t.ex. sid 84-85 i Operativ tillsyn (7).

Här ska bara nämnas att myndigheten alltid måste besvara en anmälan, i form av en underrättelse eller beslut.

Exempel på vad som kan granskas i ett anmälningsärende finns i SoS redovisar 1988:14 (5). Då fanns ingen anmälningsplikt, utan det angavs där vad som borde uppmärksammas av miljönämnden bl.a. i dess deltagande i planeringsprocessen och vid granskning av bygglov. Det bör dock i viss mån kunna vara vägledande också för bedömning av anmälan om ny vårdlokal. Följande tas upp i SoS redovisar 1988:14 (här något förkortat och omformulerat):

Lokalisering bl.a.

- risk för störningar från luftföroreningar, buller, ljus
- olycksfallsrisker
- rekreationsområden

Utformning, bl.a

- grundförhållanden ⁷
- ljus (solinstrålning, dagerförhållanden, fönster)
- ventilation (utformning och skötsel)
- särskilda utrymmen för tobaksrökning ⁸
- uppvärmningssystem
- skydd mot bullerstörningar (bullerkällor inom- och utom byggnaden)
- byggnads- och inredningsmaterial
- skyddsanordningar
- toaletter
- våtutrymmen
- städning (utrustning/anordningar och städbarhet)
- uterum (läge, anordningar, eventuella störningskällor)

Inte medtaget i SoS redovisar 1988:14 men som också bör uppmärksammas är bl.a:

- avfallshantering (utrymmen och förutsättningar för sortering och återvinning)

Miljönämndens tillsyn

Tillsyn omfattar såväl inspektion och annan kontroll, som att handlägga anmälningsärenden och även information och rådgivning. Anmälningsärenden har behandlats ovan. Det som sägs i detta avsnitt är, när inte annat anges, Miljösamverkans rekommendationer och förslag.

---

⁷ Bör bl.a. avse skydd mot fukt och markradon, även om det inte nämns i SoS redovisar 1988:14

⁸ Skrevs före tobakslagen. Nu gäller rökförbud i hälso- och sjukvårdslokaler, men särskilda rökum får inättas. Rökförbud gäller också för lokaler avsedda för gemensamt bruk i bl.a. inrättningar för särskild service, t.ex. Servicehus. Det bör innebära att patienter/boende skyddas mot ofrivillig passiv rökning även om särskilda rökum inte finns.

Vårdlokaler i tillsynsregistret

Miljönämnden är enligt 7 § TiF (11) skyldig att ha ett register över verksamheter som fordrar återkommande tillsyn. Eftersom vårdlokaler hör till sådant som enligt 45 § FMH (10) ska ägnas särskild uppmärksamhet i tillsynen, är det uppenbart att de måste finnas med i tillsynsregistret.

Om miljönämndens tillsynsregister är ofullständigt vad avser vårdlokaler kan det kompletteras med hjälp av uppgifter från andra myndigheter som har tillsyn eller verksamhet som rör vårdlokaler. Det bör vara det mest resurseffektiva sättet att få ett komplett och aktuellt register. Se vidare Samverkan med andra myndigheter nedan.

I registret kanske det kan vara praktiskt att använda gruppbezeichnungarna d - h som angetts ovan och som används i Anmälningsskyldiga lokaler (6).

Prioriteringar i tillsynen

Tillsynsbehovet varierar betydligt mellan olika vårdlokaler. Därför behöver prioriteringar göras.

Lågprioriterat

I Anmälningsskyldiga lokaler (6) anges att grupp h, lokaler för hälso- och sjukvård, tandvård och liknande, bör kunna prioriteras lågt i miljönämndens tillsyn eftersom verksamheten i regel bedrivs av personal med kunskap om hälso- och miljörisiker. Miljösamverkan instämmer i denna bedömning vad gäller hälsoskyddsfrågor. Tillsyn genom inspektion på dessa lokaler behöver bara ske om klagomål, påpekanden från andra myndigheter eller något liknande inträffar som motiverar det. Om informationsinsatser görs, exempelvis om städning, bör dock även hälso- och sjukvårdslokaler tas med. Ur andra aspekter än hälsoskydd såsom avlopp och kemikaliehantering m.m. kan dessa verksamheter inte lågprioriteras på samma sätt.

Högprioriterat

Prioriteringarna kan inte direkt göras utifrån vilken slags vårdlokal det är. I stället bör varje vårdlokal bedömas utifrån ett antal kriterier. Lokaler som svarar mot något av följande kriterier, utan rangordning, bör ges hög prioritet för inspektion:

- där det finns många personer (exempelvis stora vårdhem)
- där det finns personer som har svårt att hävda egna intressen (exempelvis dementa)
- där det finns stora smittspridningsrisker
- där det uppstår mycket avfall
- där det hanteras mycket (eller farliga) kemikalier
- där det finns stort ventilationsbehov (exempelvis pga spyor, avföring)
- där det är samma personal som gör "allt" d.v.s. vård, mathantering, städning m.m. (hygieniska risker)
- där det inte finns så mycket utbildad personal

En ytterligare faktor för miljönämndens del att väga in vid prioriteringen bör vara

- där det bedrivs lite tillsyn över huvud taget (av AMI, RT-enheten eller LstSoc)

Samverkan med andra myndigheter

Miljökontoret bör kontakta andra myndigheter som har tillsyn över dessa lokaler, för att ta reda på vilka verksamheter som finns i kommunen, och för att utbyta erfarenheter om tillsynsbehovet på verksamheterna. Se bilaga 1 som har förslag till hur förfrågan kan göras till de andra myndigheterna.

Vad ska granskas? Vilka krav ska ställas på lokaler och verksamheter?

När en vårdlokal inspekteras har den i allmänhet valts ut för inspektion av hälsoskyddsskäl. Miljöbalkens helhetsyn ska dock alltid hävdas, och när en verksamhet inspekteras ska såväl hälsoskydd som miljöskydd och resurshushållning beaktas.

Dessutom bör tillsyn enligt tobakslagen⁹ och livsmedelslagen samtidigt göras.

Egenkontroll

Eftersom det här rör sig om anmälningspliktiga lokaler gäller de särskilda kraven på egenkontroll enligt egenkontrollförordningen (12), inte bara de generella enligt MB 26:19. Se HES (3) sid 15 - 17 och Inomhusmiljö 2002 (2) sid 9 - 10.

Verksamhetsutövarens egenkontroll måste därför uppmärksammas i tillsynen.

Olika sakfrågor som kan granskas

■ De följande tre styckena är en lista över vad som bör uppmärksammas i tillsynen, från SoS redovisar 1988:14. Här har dessutom lagts till en punkt om varmvatten och legionellrisk.

Skollokaler, även tillämpligt på övriga vårdlokaler

- biologiska hälsorisker
- kemiska hälsorisker
- eventuella fall av miljöbetingad ohälsa
- det termiska inomhusklimatet
- ventilationsanordningar
- belysning
- ljudklimat
- lokalemas inredning, underhåll och skötsel
- städrutiner, utrustning, städutrymmen och liknande
- rengöring av gymnastiklokaler och dess utrustning, våtutrymmen, bad och liknande
- toaletternas utrustning och dagliga rengöring
- förvaring av kläder, handdukar o dyl
- hanteringen av tvättgods
- hanteringen av livsmedel
- tillgång av dricksvatten, anordning för handtvätt
- hanteringen av hälso- och miljöfarliga varor, brandfarligt material och liknande
- hanteringen av riskavfall och miljöfarligt avfall
- olycksfallsrisker (trafik, dörrar, trappor, brunnar, gas- och elinstallationer, utrustning för lek och idrott m m), säkerhetsåtgärder, skyddsanordningar och liknande
- åtgärder mot smittspridning

---

⁹ I Allmänhet är det miljönämnden som också har tillsyn av de rökfria miljöerna enligt tobakslagen, kommunfullmäktige kan dock ha bestämt att denna tillsyn ska ligga på annan nämnd, t.ex. Socialnämnd.

- åtgärder mot rökning (rökförbud bör gälla inomhus; rökning bör endast få ske i enskilt bostads- eller arbetsrum och i utrymmen där rökning är tillåten enligt tydliga anslag) ¹⁰
- temperatur i varmvattensystem med avseende på risk för legionella.

Äldreomsorg, samma som ovan samt dessutom:

- allmänbelysning i trappor och korridorer; punktbelysningen vid arbetsplatser och sängar
- åtgärder mot halkningsrisker, stegmarkeringar m m.
- särskild uppmärksamhet bör ägnas anordningar för uppvärmning och värmereglering, då äldre människors värmebehov är starkt varierande. Kontroll bör ske av eventuellt kallras (fönster, kalla ytor, dörrar), "drag" och liknande.

Polisarrester, häkten och kriminalvårdsanstalter

- det termiska inomhusklimatet
- ljudklimatet
- belysning
- biologiska hälsorisker
- kemiska hälsorisker
- ventilationsanordningar
- lokalernas underhåll och dagliga rengöring (ev smittrening)
- rengöring och smittrening av kläder, sängutrustning, tvättgods och liknande
- rengöring och smittrening av toaletter, våtutrymmen, gymnastiklokaler och liknande
- livsmedelshantering
- hantering av smittat gods, riskavfall m m
- åtgärder mot olycksfall
- rekreativsmöjligheter.
- temperatur i varmvattensystem med avseende på risk för legionella.

■ För bedömning av inomhusmiljöfaktorer hänvisas till *Inomhusmiljö - handledning (1)*.

■ Miljöfrågor och resurshushållningsfrågor bör också beaktas i tillsynen.

En del tips om vad som kan vara lämpligt att ta upp kan fås från *Inomhusmiljö 2002 (2)*. Se dess bilaga 1 (och där formulär A) och bilaga 3 (punktlistan på sid 2).

Genomförande av tillsynsbesök

Det ligger inte inom ambitionsnivån för detta dokument att ge närmare vägledning till hur tillsynen kan genomföras.

Eftersom det rör sig om verksamheter som ska tillämpa egenkontroll enligt bestämmelserna i egenkontrollförordningen är det dock lämpligt att ha en systemtillsynsinriktad första inspektion på varje lokal som besöks.

Se HES (3) och *Inomhusmiljö 2002 (2)* för vägledning och förslag på hur det kan genomföras.

Det är viktigt att livsmedelshanteringens också blir granskad i samband med tillsynsbesöket. Informera därför livsmedelsinspektören om inspektionen. I detta dokument, som utgår från miljöbalken, berörs dock inte livsmedelsfrågor vidare då dessa hör till livsmedelslagen.

I bilaga 2 finns exempel från Göteborgs miljöförvaltning på brev och frågeformulär som använts vid tillsyn av vårdlokaler (främst äldreboende). Det är en form av förenklad systemtillsyn, ungefär sådan som beskrivs i *Inomhusmiljö 2002*.

---

¹⁰ Se fotnot 8 ovan.

Mer information (rapporter, författningar, hemsidor, myndigheter m.m.)

Material från Miljösamverkan, kan hämtas på www.miljosamverkan.se

- (1) Inomhusmiljö - handledning. Mars 1999. 116 s. Består av delarna A Tillsynshandledning inomhusmiljö bostäder, B Hantering av inomhusmiljöfrågor i skolor, förskolor och andra lokaler, C Undersökning av inomhusmiljö, metoder och jämförelsevärden, D Kortfattad redovisning av lagstiftning om inomhusmiljö
- (2) Inomhusmiljö 2002 - handledning för tillsyn av skolor och förskolor. Oktober 2002. 36 s. Kompletteras av Inomhusmiljö - handledning och följande:
- (3) Handledning Egenkontroll och Systemtillsyn. Oktober 2002, 82 s.(HES)
- (4) Regelsammanställning på avfallsområdet. Juni 2002, 32 s.

Övrig litteratur

- (5) Tillsyn av lokaler för undervisning, vård och annat omhändertagande, SoS redovisar 1988:14. Socialstyrelsen 1988, 39 s.
- (6) Miljöbalken - anmälningspliktiga lokaler. Socialstyrelsens meddelandeblad 15/99. Socialstyrelsen 1999, 6 s.
- (7) Operativ tillsyn. Handbok 2001:4. Naturvårdsverket 2001,146 s.
- (8) Städboken, 2:a upplagan 2001. 40 s. Socialstyrelsen och Arbetsmiljöverket.

Författningar och allmänna råd

Miljönämndens lagstiftning

- (9) Miljöbalken (SFS 1998:808) (MB). Bl.a. 9 kap. Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, 26 kap. Tillsyn.
- (10) Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (SFS 1998:899) (FMH)
- (11) Förordning om tillsyn enligt miljöbalken (SFS 1998:900) (TiF)
- (12) Förordning om verksamhetsutövarns egenkontroll (SFS 1998:901)
- (13) Tobakslagen (SFS 1993:581)
- (14) Livsmedelslagen (SFS 1971:511) med följdförfattningar

Andra myndigheters lagstiftning

- (15) Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (SFS 1993:387) (LSS)
- (16) Socialtjänstlagen (SFS 2001:453) (SoL)
- (17) Lag om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (SFS 1998:531)
- (18) Hälso- och sjukvårdslagen (SFS 1982:763) (HSL)
- (19) Arbetsmiljölagen (SFS 1977:1160)
- (20) Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (SFS 1990:52) (LVU)
- (21) Lag om vård av missbrukare i vissa fall (SFS 1988:870) (LVM)
- (22) Lag om verkställighet av sluten ungdomsvård (SFS 1998:603) (LSU)

Hemsidor (utöver vad som anges under Myndigheter m.m.)

(23) Miljösamverkan Västra Götaland www.miljosamverkan.se

Myndigheter m.m.

Med ❖ markerade är lämpligt att kontakta för att få uppgifter om eventuella vårdlokaler i kommunen

Arbetsmiljöverket

www.av.se

❖ *Arbetsmiljöverket, Göteborgs distrikt*

Rosenlundsgatan 8, Box 2555, 403 17 Göteborg. Tel 031-743 72 00. Fax 031-13 50 60
goteborg@av.se eller fornamn.efternamn@av.se

www.av.se/omoss/distrikt/Goteborg

Socialstyrelsen

www.sos.se

❖ *Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet (RT-enheten)*

Socialstyrelsen, Vasagatan 45, 411 37 Göteborg

Tel 031-759 59 00 Fax 031-778 19 30

Kontaktperson: Ralf Persson, tel 031-759 59 04, ralf.persson@sos.se

Länsstyrelsen Västra Götalands län

www.o.lst.se

❖ *Länsstyrelsens socialenhet* finns på tre orter:

Göteborg Tel 031 - 60 52 80 Fax 031 - 60 51 41 social@o.lst.se

Mariestad Tel 0501 - 60 53 35 Fax 0501 - 60 53 73 social@o.lst.se

Vänersborg Tel 0521 - 60 55 38 Fax 0521 - 60 55 25 social@o.lst.se

Kriminalvårdsstyrelsen

601 80 Norrköping Tel 011-496 30 00 Fax 011-496 36 40

kvs@kvv.se www.kvv.se

❖ *Kriminalvårdsstyrelsens regionkontor i Göteborg*: Box 2562 403 17 Göteborg Tel 031-731 16 00 Fax 031-731 16 19

❖ *Statens institutionsstyrelse (SiS)*

Box 16363 103 26 Stockholm Tel 08-453 40 00 Fax 08-453 40 50

www.stat-inst.se

SiS är en statlig myndighet som bedriver vård och behandling av ungdomar och vuxna missbrukare med stöd av LVU, LVM eller LSU. SiS har 48 institutioner i landet.

Kommunen

❖ *Kommunens socialförvaltning* eller motsvarande: Ansvarig chef för individ- och familjeomsorgen, äldreomsorgen samt omsorgen om funktionshindrade

Kommunens medicinskt ansvariga sköterska (MAS)

MAS kan vara en lämplig kontakt för miljökontoren i frågor som rör kommunens egna vårdlokaler, t.ex. diskutera tillsynsbehov, eller förmedla eventuella medicinska frågor som kan ha uppkommit i samband med inspektioner.

MAS är socialnämndens eller motsvarande expert i hälso- och sjukvårdsfrågor och har ett eget (lagreglerat) ansvar direkt under nämnden för bl a kvalitet och säkerhet som bedrivs inom hälso- och sjukvårdens område. MAS har ett övergripande medicinskt ansvar för patientsäkerheten. MAS har en form av ansvar för egenkontrollen av den hälso- och sjukvård som bedrivs av kommunen.

Västra Götalandsregionen

www.vgregion.se

❖ Västra Götalandsregionens hälso- och sjukvårdskanslier

Hälso- och sjukvårdskanslierna har kännedom om regionens vårdlokaler.

För fullständiga adress- och teleuppgifter till dessa gå till

http://www.vgregion.se/vgrtemplates/Page_____29272.aspx .

Kanslierna finns på fyra orter:

<u>Hälso- och sjukvårdskansli</u>	<u>Ansvarsområde (kommuner)</u>
Borås	Alingsås, Herrljunga, Lerum, Vårgårda, Bollebygd, Borås, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn
Göteborg	Ale, Kungälv, Stenungsund, Tjörn, Öckerö, Göteborg, Härryda, Mölndal, Partille
Mariestad	Essunga, Falköping, Grästorp, Götene, Lidköping, Skara, Vara, Hjo, Gullspång, Karlsborg, Mariestad, Skövde, Tibro, Tidaholm, Töreboda
Uddevalla	Munkedal, Lysekil, Orust, Strömstad, Sotenäs, Tanum, Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Åmål, Lilla Edet, Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg

Västfastigheter

Förvaltar Västra Götalandsregionens fastigheter. Däribland många vårdlokaler. Det förekommer dock i vissa fall andra förvaltare än Västfastigheter till lokaler där regionen bedriver verksamhet.

Västfastigheter har distriktskontor på samma orter som hälso- och sjukvårdskanslierna.

För adressuppgifter och mer information se www.vgregion.se/vastfastigheter

Bilaga1 : Förslag till förfrågan till andra myndigheter om vårdlokaler i kommunen

På följande sida finns ett förslag till brev med förfrågan om vårdlokaler. Till brevet hör en blankett som kan användas för att besvara förfrågan.

Får man kännedom om ytterligare myndigheter m.m. som kan ha kännedom om vårdlokaler i kommunen kan brevet skickas också till dessa, inte bara till de föreslagna adressaterna. Det kan exempelvis finnas flera berörda kommunala nämnder, inte endast en socialnämnd.

En rekommendation är att man slår en signal och förvarnar om brevet, innan det skickas. Det bör öka intresset och förutsättningarna för att få ett snabbt och fullständigt svar.

Gråmarkerad text är sådant som måste justeras innan brev och blankett kan användas.

kommunvapen
miljökontoret

åååå-mm-dd

Arbetsmiljöinspektionen, Göteborgs distrikt
Socialstyrelsens Regionala tillsynsenhet, Göteborg
Länsstyrelsens Socialenhet
Kriminalvårdsstyrelsens regionkontor, Göteborg
Statens institutionsstyrelse, Stockholm
Hälso- och sjukvårdskansliet i .....
Socialförvaltningen

Förfrågan om lokaler för vård, boende, omsorg och annat omhändertagande i ..... kommun

Som aviserats vid telefonkontakt nyligen kommer här en förfrågan om vilka lokaler för vård och omhändertagande ni känner till i vår kommun. Det gäller lokaler

- som ni har tillsyn över, eller
- som ni själva driver eller som drivs på uppdrag av er, eller
- andra lokaler som ni har kännedom om

Syftet är att vi ska kunna uppfylla det krav som ställs på oss enligt miljöbalken: Att ha ett fullständigt och aktuellt register över lokaler för vård och annat omhändertagande.

Vi är skyldiga att ägna dessa lokaler särskild uppmärksamhet i vår tillsyn. Registret blir därför ett viktigt underlag för vår tillsynsplanering och ska användas för prioriteringar. Genom uppgifter om lokalernas storlek, ålder, verksamhetsinriktning m.m. kan i viss mån tillsynsbehovet bedömas.

Uppgifter om andra myndigheters inspektioner är också av intresse för våra prioriteringar.

Ni besvarar vår förfrågan genom att fylla i och återsända bifogade blankett. Det kan göras via brev, fax eller e-post. Vi är tacksamma om detta kan göras inom en månad.

Vi kan senare komma att kontakta er inför inspektion på en verksamhet, och ni är naturligtvis mycket välkomna att efterhöra våra erfarenheter från inspektion. Kontakta oss gärna om ni träffar på förhållanden som det kan vara vår sak att granska!

Med vänlig hälsning

.....

Miljöinspektör

Faktaruta

Vår tillsyn enligt miljöbalken gäller hälsoskydd, miljöskydd och resurshushållning. Det innebär att vi bl.a. kan titta på sanitära förhållanden, inomhusmiljö, kemikaliehantering, omgivningspåverkan genom avloppsutsläpp, rökgaser och liknande, avfallshantering, återvinning, energiförbrukning.

Vi granskar inte frågor som rör vård, behandling, pedagogik eller motsvarande.

Samtliga nya lokaler för undervisning, vård, eller annat omhändertagande ska anmälas till miljönämnden innan de tas i bruk. Detsamma gäller vid (större) tillbyggnader och liknande. Samtliga verksamheter av dessa slag ska bedriva dokumenterad egenkontroll och själva ha uppsikt över det som vi granskar vid vår tillsyn.

Redovisning av lokaler för vård och annat omhändertagande som vi känner till i **XXXXX** kommun

Ifylld blankett skickas till
Miljökontoret att.....
postadress
fax
e-post

Uppgifterna ska avse alla slags lokaler/verksamheter för vård eller annat omhändertagande, med undantag för kommunal barnomsorg (förskolor, fritidshem och liknande).

Exempel på berörda lokaler: ● Service och omvårdnad för äldre (sjukhem, ålderdomshem, servicehus, gruppboende, dagverksamheter), ● Hem för vård eller boende enligt socialtjänsten (barn- och ungdomshem, behandlingshem för missbrukare, mödra- och spädbarnshem, ungdomsvårdsskolor, olika öppenvårdsformer), ● Verksamhet för människor med funktionshinder (gruppboendestäder, servicebostäder, korttidshem, lokaler för daglig verksamhet), ● Annat omhändertagande (polisarrest, häkte, kriminalvårdsanstalt), ● Hälso- och sjukvård (vårdcentraler, privatläkarmottagningar, tandläkare, sjukhus)

Besvarat av

Myndighet: .....

Handläggare, namn: .....

tel: ..... e-post: .....

De uppgifter som finns tillgängliga för varje lokal fylls i. Lämna övriga fält tomma. Eller sätt ? i stället för kryss vid troligt men osäkert svar. Även om ni endast kan fylla i vid de feta rubrikerna är det till hjälp.

Lokalens/verksamhetens namn: .....

Adress: .....

Föreståndare/kontaktperson: ..... tel: .....

Vad för slags verksamhet .....

Kryssa följande (med vård avses omhändertagande, vård, serviceboende eller liknande)

Regi statlig region kommun privat annat: .....

Vårdade: alla åldrar äldre vuxna barn <13 år unga 13-20 år

Tider: dygnet runt dagtid annat: .....

Antal samtidigt i vård <10 10 - 50 50 - 100 >100

Verksamheten startat ca år före 1970 1970 - 98 Efter 1998

Uppgifter om besvarande myndighets tillsyn på verksamheten Besvaras ej, vi har inte tillsyn här

Tid mellan tillsynsbesök, ca > 5 år 2-5 år 1-2 år <1år

Senaste tillsynsbesöket före 1998 1998-2001 2002-2003

Nästa planerade tillsynsbesök 2003 senare inte planlagt

Aktuella anmärkningar mot verksamheten Nej Ja, vissa Ja, betydande

Eventuell uppfattning om följande av intresse för miljö nämndens tillsyn, markeras med kryss

Sanitära risker el. dålig inommiljö pga lokalerna pga vårdform/vårdade inte troligt

Risk att vårdade störs av buller (trafik, industri mm) luftföroreningar (trafik, industri mm)

Övriga upplysningar: .....

Lokalens/verksamhetens namn: .....

Adress .....

Föreståndare/kontaktperson .....

tel .....

Vad för slags verksamhet .....

Kryssa följande (med vård avses omhändertagande, vård, serviceboende eller liknande)

Regi statlig region kommun privat annat:

Vårdade: alla åldrar äldre vuxna barn <13 år unga 13-20 år

Tider: dygnet runt dagtid annat:

Antal samtidigt i vård <10 10 - 50 50 - 100 >100

Verksamheten startat ca år före 1970 1970 - 98 Efter 1998

Uppgifter om besvarande myndighets tillsyn på verksamheten

Besvaras ej, vi har inte tillsyn här

Tid mellan tillsynsbesök, ca > 5 år 2-5 år 1-2 år <1år

Senaste tillsynsbesöket före 1998 1998-2001 2002-2003

Nästa planerade tillsynsbesök 2003 senare inte planlagt

Aktuella anmärkningar mot verksamheten Nej Ja, vissa Ja, betydande

Eventuell uppfattning om följande av intresse för miljönämndens tillsyn, markeras med kryss

Sanitära risker el. dålig inomhusmiljö pga lokalerna pga vårdform/vårdade inte troligt

Risk att vårdade störs av buller (trafik, industri mm) luftföroreningar (trafik, industri mm)

Övriga upplysningar: .....

Lokalens/verksamhetens namn: .....

Adress .....

Föreståndare/kontaktperson .....

tel .....

Vad för slags verksamhet .....

Kryssa följande (med vård avses omhändertagande, vård, serviceboende eller liknande)

Regi statlig region kommun privat annat:

Vårdade: alla åldrar äldre vuxna barn <13 år unga 13-20 år

Tider: dygnet runt dagtid annat:

Antal samtidigt i vård <10 10 - 50 50 - 100 >100

Verksamheten startat ca år före 1970 1970 - 98 Efter 1998

Uppgifter om besvarande myndighets tillsyn på verksamheten

Besvaras ej, vi har inte tillsyn här

Tid mellan tillsynsbesök, ca > 5 år 2-5 år 1-2 år <1år

Senaste tillsynsbesöket före 1998 1998-2001 2002-2003

Nästa planerade tillsynsbesök 2003 senare inte planlagt

Aktuella anmärkningar mot verksamheten Nej Ja, vissa Ja, betydande

Eventuell uppfattning om följande av intresse för miljönämndens tillsyn, markeras med kryss

Sanitära risker el. dålig inomhusmiljö pga lokalerna pga vårdform/vårdade inte troligt

Risk att vårdade störs av buller (trafik, industri mm) luftföroreningar (trafik, industri mm)

Övriga upplysningar: .....

Bilaga 2: Exempel på brev och frågeformulär

Materialet i detta exempel har använts av miljöförvaltningen i Göteborg i samband med tillsyn av vårdlokaler (i första hand äldreboende/vård) hösten 2002.

Det har här bara justerats lite vad gäller layouten samt att namn- och datumuppgifter tagits bort.

På följande sida finns det brev som användes för att informera om egenkontroll, och där verksamheten ombads fylla i ett frågeformulär och skicka in.

På de därpå följande båda sidorna finns frågeformuläret.

Om man vill använda detta material som mall vid annan vårdlokalstillsyn än äldreboende behöver man bl.a. ändra ordet "äldreboendet" till "verksamheten" eller liknande på några ställen.

<< logga >>

Närmiljöavdelningen

Datum: .....

Äldreboendet XX
att: verksamhetsansvarig
adress

Tillsyn av vårdlokaler

Miljöförvaltningen har enligt miljöbalken ett tillsynsansvar över bl.a. vårdlokaler av olika slag (se bifogad information om miljöbalken). Vi kommer under hösten 2002 att göra ett tillsynsprojekt rörande framförallt äldreboenden i Göteborg.

Med miljöbalken infördes 1999 uttryckliga krav på egenkontroll för verksamhetsutövare. Egenkontroll kan generellt beskrivas som verksamhetsutövares system för att följa upp och kontrollera sin verksamhet och dess påverkan på miljö- och hälsa med syfte att kunna förebygga eller åtgärda negativ påverkan, och att kunna tillse att verksamheten i övrigt bedrivs enligt lagstiftningens krav.

Då miljöförvaltningen har dålig kunskap om hur långt kommunens vårdinrättningar har kommit i arbetet med sin egenkontroll försöker vi nu att göra en första kartläggning av detta. Vi kommer att kräva in uppgifter från ett femtontal äldreboenden genom bifogad enkät och kommer att besöka några av dessa för att även på plats gå igenom rutinerna.

Er anläggning är ett av de äldreboenden vi valt ut för denna första studie. Fyll i den bifogade enkäten och skicka in den till oss senast den ..... Vi kommer därefter att besöka Er den ..... och önskar då träffa den ansvarige för en muntlig genomgång samt kontroll av delar av lokalerna. Om tiden inte passar eller om Ni har några frågor rörande detta brev eller enkäten går det bra att kontakta oss på nedanstående telefonnummer.

Tillsynsmyndigheterna har rätt att ta ut en avgift för sin tillsyn. Taxan är beslutad av kommunfullmäktige och uppgår för närvarande till 750 kr/timme i Göteborg. Tillsyn som enbart kan ske vardagar mellan klockan 18.00 och 07.00 eller lördag och söndag/helgdag, debiteras med 1125 kronor per timme (förhöjd timavgift). Debiterbar tid är förutom eventuella inspektioner även resor, skrivarbete, telefonkontakter etc.

Med vänliga hälsningar

nnnn nnnn
Miljöinspektör

Frågeformulär för vårdlokal

sid 1 av 2

Allmänt	
Anläggningens namn:	
Huvudansvarig för verksamheten:	Telefon:
Ägare lokalerna:	Telefon:
Fakturaadress:	

Verksamheten
Antal boende och fördelning av de boende på olika typer av rum/avdelningar:
Hur är rummen utrustade (wc, dusch, pentry etc):
Är det stor andel mycket vårdkrävande patienter:
Vem är ansvarig för avfallshantering, hur omhändertas vanligt avfall samt riskavfall:
Sker sortering av avfallet:
Hur hanteras tvätten, vem är ansvarig för tvätt av lakan respektive de boendes kläder:
Kemikaliehantering, inköpsrutiner (en aktuell lista över alla kemikalier som används i verksamheten skall finnas tillgänglig vid ev inspektion)
Har äldreboendet tillagningskök i egen regi: Finns det uppvärmningskök på avdelningarna och i så fall är det vårdpersonalen som sköter dessa eller finns det särskilt anställd personal:
Vad har äldreboendet för tobakspolicy, var är rökning tillåten för boende respektive personal:
Förekommer det problem med allergi bland personal eller boende i samband med sällskapsdjur, växter m.m. på avdelningarna:
Egenkontrollen, finns det ett skriftligt egenkontrollprogram:

Städning, sker det i egen regi:

Om ja, är det vårdpersonalen som sköter det eller finns särskilt anställd personal:

Vilka rutiner finns för storstädningar:

Frågor rörande fastigheten

När skedde den senaste ev. ombyggnaden/renoveringen av lokalerna och vad innefattade den:

Varmvattentemperatur vid tappställen respektive i systemet:

Upplever boende eller personal att de störs av buller från installationer eller omgivningen:

Fungerar ventilationen tillfredställande och vilken typ är det: (OVK-protokoll skall finnas tillgängligt vid ev. inspektion)

Temperatur inomhus, fungerar uppvärmning och värmereglering tillfredställande:

Finns det något särskilt som personalen vill framföra rörande verksamheten eller lokalernas skötsel:

Underskrift:

Datum:

Namnförtydligande:

Huvudmän

Länsstyrelsen i Västra Götaland, Västra
Götalandsregionen, Kommunförbunden i länet,
kommunernas miljökontor

Adress

Miljösekretariatet Västra Götalandsregionen
Box 1726 501 17 Borås Tel 033-17 48 00

Hemsida

www.miljosamverkan.se

Projektledare

Lasse Lind Tel 0532-714 47 lind.lasse@telia.com
Cecilia Lunder Tel 031-60 58 95 cecilia.lunder@o.lst.se